ĢENERĀLADVOKĀTA PEDRO KRUSA VILJALONA
[*PEDRO CRUZ VILLALÓN*] SECINĀJUMI,
sniegti 2015. gada 8. septembrī [1]

Lieta C-300/14

Imtech Marine Belgium NV
pret
Radio Hellenic SA

(Hof van Beroep te Antwerpen (Beļģija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Tiesu iestāžu sadarbība civillietās — Regula (EK) Nr. 805/2004 — Eiropas izpildes rīkojums neapstrīdētiem prasījumiem — Apstiprināšanas prasības — Iekšējām procedūrām piemērojamās obligātās normas — Parādnieka tiesības uz aizstāvību — 19. pants — Pārskatīšana ārkārtas gadījumos — Tiesas kancelejas uzdevumi

1. Ar šo lietu Tiesai pirmo reizi ir dota iespēja interpretēt Regulas Nr. 805/2004 [2] (turpmāk tekstā – "EIR regula") 19. panta 1. punktu. Ar minēto regulu, ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem, ir paredzēta obligāto normu virkne, kuras ir jāievēro katras dalībvalsts procesuālajās tiesībās kā nosacījums, lai varētu lūgt apstiprināt nolēmumu par neapstrīdētu prasījumu tādos ārkārtas gadījumos, kad parādnieks ne viņa vainas dēļ nav varējis apstrīdēt prasījumu vai aizstāvēt sevi. Šādu tiesību normu galīgais mērķis ir nodrošināt, ka izcelsmes dalībvalstī katrā ziņā efektīvi tiek ievērotas parādnieka tiesības uz aizstāvību, attiecībā uz kuru var izpildīt par Eiropas izpildes rīkojumu apstiprinātu nolēmumu; šajā ziņā ir jāņem vērā, ka, likvidējot eksekvatūru, izpildes dalībvalsts tiesu iestādes nevarēs veikt nekādu šādi apstiprināta nolēmuma pārbaudi.

2. Konkrētāk, lietas apstākļos iesniedzējtiesa, kurai, izskatot apelācijas sūdzību, ir jālemj, vai pirmās instances tiesas nolēmumu var apstiprināt par Eiropas izpildes rīkojumu, pauž šaubas par to, vai Beļģijas tiesību sistēmā faktiski ir ievērotas EIR regulā, it īpaši tās 19. pantā, noteiktās obligātās procesuālās normas. Šajā kontekstā tā uzdod Tiesai piecus prejudiciālus jautājumus, atbildei uz tiem tai būtu jāļauj noteikt, vai Beļģijas tiesībās ir ievērotas minētajā 19. pantā noteiktās prasības, un tādējādi, vai Beļģijas tiesas iestāžu nolēmumus par neapstrīdētiem prasījumiem principā drīkst apstiprināt par Eiropas izpildes rīkojumiem.

1 — Oriģinālvaloda – spāņu.

2 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Regula (EK), ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem (OV L 143, 15. lpp.).

I – **Atbilstošās tiesību normas**

A – *Savienības tiesības*

3. Saskaņā ar EIR regulas 1. pantu minētās regulas mērķis ir "izveidot Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem, lai, nosakot obligātas normas, varētu notikt brīva spriedumu, izlīgumu un publisku aktu aprite visās dalībvalstīs, atsakoties no vajadzības uzsākt sprieduma izpildes dalībvalstī tiesas starpprocesu pirms sprieduma atzīšanas un izpildes".

4. No divdesmit sešiem EIR regulas preambulā minētajiem apsvērumiem izskatāmās lietas vajadzībām ir jāuzsver šādi apsvērumi:

"[..]

(10) Ja kādas dalībvalsts tiesa ir pieņēmusi spriedumu par neapstrīdētu prasījumu, parādniekam nepiedaloties tiesas procesā, šo spriedumu izpildes dalībvalstī drīkst nepārbaudīt tikai un vienīgi tad, ja pastāv pietiekamas garantijas par aizstāvības tiesību ievērošanu.

(11) Šajā regulā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas jo īpaši atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā. Tās nolūks jo īpaši ir pilnībā nodrošināt tiesības uz taisnīgu tiesu, kas atzītas minētās hartas 47. pantā.

(12) Būtu jāievieš minimālās normas tiesu procesos, kuru gaitā pieņem spriedumu, lai nodrošinātu parādnieka informēšanu par tiesvedību, kas pret to uzsākta, par prasībām, ka tam aktīvi jāpiedalās procesā, lai apstrīdētu prasījumu, un par sekām, kas iestājas, ja tas nav to darījis, paredzot informēšanai termiņu un veidu, kas ir pietiekami, lai tas varētu parūpēties par savu aizstāvību.

[..]

(17) Ja tiesas, kas atbildīgas par obligāto procesuālo normu ievērošanas pārbaudi, ir apmierinātas ar pārbaudes rezultātiem, tām būtu jāizdod standartizēts Eiropas izpildu rīkojuma apstiprinājums, kurā redzams pārbaudes fakts un tās rezultāts.

(18) Savstarpēji uzticoties dalībvalstu tiesvedībai, vienas dalībvalsts tiesas veiktais novērtējums tad, kad ir ievēroti visi nosacījumi, lai spriedumu apstiprinātu par Eiropas izpildu rīkojumu, var kalpot par pamatu, lai spriedumu varētu izpildīt visās pārējās dalībvalstīs, tiesai neizvērtējot, vai ir pienācīgi piemērotas tās dalībvalsts obligātās procesuālās normas, kurā paredzēts izpildīt spriedumu.

(19) Šī regula neuzliek dalībvalstīm pienākumu pielāgot savas valsts tiesību aktus šajā regulā noteiktajām minimālajām procesuālajām normām. Tās mērķis ir radīt sistēmu, kā efektīvāk un ātrāk izpildīt spriedumus citās dalībvalstīs, ja vien ir ievērotas šīs minimālās normas."

5. EIR 6. panta 1. punktā ir noteikts:

"1. Spriedumu lietā par neapstrīdētu prasījumu, kas pieņemts kādā dalībvalstī, var apstiprināt par Eiropas izpildu rīkojumu, iesniedzot pieprasījumu izcelsmes tiesai, ja:

a) spriedums ir izpildāms izcelsmes dalībvalstī; un

b) spriedums nekolidē ar jurisdikcijas noteikumiem, kas paredzēti Regulas (EK) Nr. 44/2001 II nodaļas 3. un 6. iedaļā;

c) tiesas process izcelsmes dalībvalstī ir atbildis III nodaļā noteiktajām prasībām, un prasījums ir neapstrīdēts 3. panta 1. punkta b) vai c) apakšpunkta izpratnē;

d) spriedums ir pasludināts dalībvalstī, kur atrodas parādnieka domicils Regulas Nr. 44/2001 59. panta izpratnē gadījumos, ja:

— prasījums ir neapstrīdēts 3. panta 1. punkta b) vai c) apakšpunkta izpratnē,

— tas attiecas uz līgumu, ko kāda persona – patērētājs – ir noslēgusi mērķim, kas nav saistīts ar tās arodu vai profesiju,

— parādnieks ir patērētājs."

6. Saskaņā ar EIR regulas 12. panta 1. punktu, ar kuru sākas III nodaļa "Minimālās procesuālās normas neapstrīdētiem prasījumiem", "spriedumu par prasījumu, kas ir neapstrīdēts 3. panta 1. punkta b) vai c) apakšpunkta izpratnē, var apstiprināt par Eiropas izpildu rīkojumu tikai tad, ja tiesas process izcelsmes dalībvalstī ir atbildis šajā nodaļā minētajiem procedūras noteikumiem".

7. EIR regulas III nodaļā "Minimālās normas sprieduma pārskatīšanai ārkārtas gadījumos" arī ir 19. pants, kurā ir noteikts šādi:

"1. Turklāt attiecībā uz 13. līdz 18. pantu spriedumu drīkst apstiprināt par Eiropas izpildu rīkojumu tikai tad, ja parādnieks saskaņā ar izcelsmes dalībvalsts tiesību aktiem ir tiesīgs iesniegt spriedumu pārskatīšanai, kad:

a) i) dokuments par tiesvedības uzsākšanu vai līdzvērtīgs dokuments, vai attiecīgā gadījumā pavēste par ierašanos uz prāvas izskatīšanu ir nogādāts(-a), izmantojot vienu no 14. pantā minētajiem veidiem; un

ii) piegādes termiņš nebija pietiekams, lai ļautu parādniekam parūpēties par savu aizstāvību, ja no tā puses nav konstatējama vaina;

vai

b) nepārvaramas varas apstākļi vai ārkārtas apstākļi, kuros parādnieks nav vainojams, aizkavēja to apstrīdēt prasījumu,

ja abos šajos gadījumos tas ir rīkojies nekavējoties.

2. Šis pants neietekmē dalībvalstu tiesības noteikt sprieduma pārskatīšanas iespēju ar nosacījumiem, kas nav tik stingri kā 1. punktā minētie."

B – *Beļģijas tiesības*

8. Belgisch Gerechtelijk Wetboek (Beļģijas procesuālais kodekss; turpmāk tekstā – "*BGW*") ir iekļautas šādas normas, kas attiecas uz izskatāmo lietu:

— *BGW* 50. pants: "Noilguma termiņus nevar nedz saīsināt, nedz pagarināt ar lietas dalībnieku piekrišanu, izņemot likumā paredzētajos gadījumos un atbilstoši tajā noteiktajām prasībām. Tomēr, ja 1048., 1051. pantā un 1253. c panta c) un d) punktā noteiktais pārsūdzības termiņš vai termiņš iebildumu celšanai sākas un beidzas tiesas oficiālajās brīvdienās, to pagarina līdz nākamā tiesas gada piecpadsmitajam datumam."

— *BGW* 55. pants: “Ja likumā ir paredzēts pagarināt termiņu lietas dalībniekam, kuram nav nedz dzīvesvietas, nedz pastāvīgas uzturēšanās vietas Beļģijā, nedz arī viņš ir norādījis izsniegšanas adresi šajā valstī, to pagarina par 1) piecpadsmit dienām, ja lietas dalībnieks dzīvo robežvalstī vai Apvienotajā Karalistē; 2) trīsdesmit dienām, ja viņš dzīvo citā Eiropas valstī, un 3) astoņdesmit dienām, ja viņš dzīvo citā pasaules valstī.”

— *BGW* 860. pants: “Neatkarīgi no tā, kāda formalitāte netika ievērota vai tika ievērota kļūdaini, nevienu procesuālu dokumentu nevar atcelt, ja vien likumā nav skaidri noteikts to atzīt par spēkā neesošu. Pārsūdzības iesniegšanai paredzētie termiņi ir tās noilguma termiņi. Citi termiņi ir noilguma termiņi tikai tad, ja tas ir noteikts likumā.”

— *BGW* 1048. pants: “Neskarot starpvalstu un starptautiskajos noteikumos paredzētos termiņus, termiņš iebildumu celšanai ir viens mēnesis no nolēmuma izsniegšanas vai nosūtīšanas brīža saskaņā ar 792. panta otro un trešo punktu. Ja dalībniekam, kas nav ieradies tiesā, nav nedz dzīvesvietas, nedz pastāvīgas uzturēšanās vietas Beļģijā, nedz arī viņš ir norādījis izsniegšanas adresi šajā valstī, termiņu iebildumu celšanai pagarina saskaņā ar 55. panta noteikumiem.”

— *BGW* 1051. pants: “Neskarot starpvalstu un starptautiskajos noteikumos paredzētos termiņus, apelācijas sūdzības iesniegšanas termiņš ir viens mēnesis no nolēmuma izsniegšanas vai nosūtīšanas brīža saskaņā ar 792. panta otro un trešo punktu. Minētais termiņš sākas nolēmuma izsniegšanas dienā arī lietas dalībniekam, pret kuru tas ir izdots. Ja vienam no lietas dalībniekiem, kuram vai pret kuru tas tika izsniegts, nav nedz dzīvesvietas, nedz pastāvīgas uzturēšanās vietas Beļģijā, nedz arī viņš ir norādījis izsniegšanas adresi šajā valstī, termiņu iebildumu celšanai pagarina saskaņā ar 55. panta noteikumiem. Šie paši noteikumi ir piemērojami vienam no lietas dalībniekiem, kuram nolēmums tika izsniegts saskaņā ar 792. panta otro un trešo punktu un kuram nav nedz dzīvesvietas, nedz pastāvīgas uzturēšanās vietas Beļģijā, nedz arī viņš ir norādījis izsniegšanas adresi šajā valstī.”

II – **Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi**

9. Sabiedrība *Imtech Marine Belgium NV* (turpmāk tekstā – “*Imtech*”) ar juridisko adresi Beļģijā sniedza dažādus pakalpojumus sabiedrībai *Radio Hellenic*, kuras juridiskā adrese ir Grieķijā. Tā kā *Radio Hellenic* nesamaksāja *Imtech* summu EUR 23 506,99 apmērā, tā cēla prasību pret *Radio Hellenic* Beļģijā un saskaņā ar EIR regulu lūdza piespriest tai samaksāt minēto summu un apstiprināt šo spriedumu par Eiropas izpildes rīkojumu. Pirmās instances tiesa *Rechtbank van Koophandel te Antwerpen* [Antverpenes Komerctiesa] (Beļģija) pasludināja *Imtech* prasību par pieņemamu un daļēji pamatotu. *Radio Hellenic* aizmuguriski tika piespriests samaksāt parādu (turklāt abas puses saistošajā līgumā paredzēto līgumsodu, kā arī nokavējuma procentus un tiesāšanās izdevumus). Tomēr tiesa uzskatīja, ka tā nevar apstiprināt spriedumu par Eiropas izpildes rīkojumu, kā to lūdz *Imtech*, jo Beļģijas tiesiskais regulējums neatbilst EIR regulā paredzētajām obligātajām procesuālajām normām. *Imtech* iesniedza apelācijas sūdzību *Hof van Beroep te Antwerpen* [Antverpenes Apelācijas tiesā] par to, ka pirmās instances tiesas spriedums netika apstiprināts par Eiropas izpildes rīkojumu.

10. Ņemot vērā domstarpības Beļģijas judikatūrā un doktrīnā šajā jautājumā, konkrētāk, par to, vai Beļģijas tiesībās ir ievērotas EIR regulas 19. pantā noteiktās obligātās prasības par [nolēmumu] pārskatīšanu ārkārtas gadījumos – it īpaši tādos gadījumos kā izskatāmajā lietā, kad parādniekam aizmuguriski tika pasludināts nelabvēlīgs spriedums un kad Beļģijas tiesiskajā regulējumā paredzētais termiņš aizmugurisku spriedumu pārsūdzībai bija beidzies, – *Hof van Beroep te Antwerpen* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai [EIR] regulas tieša nepiemērošana ir [LESD] 288. panta pārkāpums, jo

— Beļģijas likumdevējs nav transponējis iepriekš minēto regulu Beļģijas tiesiskajā regulējumā un,

— pat ja Beļģijas tiesiskajā regulējumā ir paredzēta iebildumu celšana un pārsūdzība, Beļģijas likumdevējs nav ieviesis pārskatīšanas procedūru?

2) Noliedzošas atbildes gadījumā, ņemot vērā to, ka Kopienu regula ir tieši piemērojama, kas ir jāsaprot ar vārdiem "spriedumu pārskatīšana" [EIR] regulas 19. panta 1. punktā? Vai pārskatīšanas procedūra ir jāparedz tikai tad, kad dokuments par tiesvedības uzsākšanu vai uzaicinājums ierasties uz lietas izskatīšanu tiesā ir piegādāts atbilstoši [EIR] regulas 14. pantam, proti, bez apstiprinājuma par saņemšanu? Vai Beļģijas tiesiskais regulējums nesniedz pietiekamas garantijas, lai izpildītu "pārskatīšanas procedūras" kritērijus, kas paredzēti [EIR] regulas 19. panta 1. punktā, paredzot iebildumu celšanu atbilstīgi [*BGW*] 1047. un nākamajiem pantiem un pārsūdzību atbilstīgi [*BGW*] 1050. un nākamajiem pantiem?

3) Vai [*BGW*] 50. pants, ar ko ļauj pagarināt [*BGW*] 860. panta 2. punktā, 55. un 1048. pantā paredzētos noilguma termiņus nepārvaramas varas apstākļos vai ārkārtas apstākļos neatkarīgi no [parādnieka] gribas, sniedz pietiekamu aizsardzību [EIR] 19. panta [1. punkta] b) apakšpunkta izpratnē?

4) Vai Eiropas izpildes rīkojuma apstiprinājums neapstrīdētiem prasījumiem ir tiesas akts, kas ir jālūdz dokumentā, ar kuru uzsāk tiesvedību? Apstiprinošas atbildes gadījumā, vai tiesai ir jāapstiprina nolēmums par Eiropas izpildes rīkojumu un kancelejai ir jāizsniedz apstiprinājuma noraksts? Noraidošas atbildes gadījumā: vai kancelejas uzdevums varētu būt apstiprināt nolēmumu kā Eiropas izpildes rīkojumu?

5) Ja Eiropas izpildes rīkojuma apstiprinājums nav tiesas akts, vai prasītājs – kurš nav iesniedzis dokumentu, ar kuru uzsāk tiesvedību, lai lūgtu Eiropas izpildes rīkojumu, – var lūgt kancelejai apstiprināt nolēmumu par Eiropas izpildes rīkojumu pēc tam, kad nolēmums ir kļuvis galīgs?"

11. Tā kā iesniedzējtiesa nebija iesniegusi pietiekamu pamatojumu, Tiesa nosūtīja informācijas pieprasījumu, lūdzot iesniegt to valsts tiesību normu tekstu, kuras ir minētas lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu un attiecīgajā valsts judikatūrā, kā arī papildu norādes par otro prejudiciālo jautājumu un piekto prejudiciālo jautājumu. *Hof van Beroep te Antwerpen* iesniedza prasīto informāciju un paskaidrojumus.

12. Šajā tiesvedībā rakstveida apsvērumus iesniedza Portugāles, Beļģijas un Polijas valdības, kā arī Eiropas Komisija.

III – **Analīze**

13. Kopumā ir jānorāda, ka saskaņā ar EIR regulas 6. panta 1. punkta c) apakšpunktu un 12. pantu tāds aizmuguriski pasludināts spriedums kā izskatāmajā lietā var tikt apstiprināts par Eiropas izpildes rīkojumu tikai tad, ja tiek ievērotas minētās regulas 13. un nākamajos pantos noteiktās obligātās prasības, kuru mērķis ir nodrošināt, ka parādnieks ir saņēmis nepieciešamo informāciju par tiesvedību un ka katrā ziņā viņam bija iespēja tikt uzklausītam un aizstāvēt sevi [3]. Šajā kontekstā arī ir jāsaprot 19. pants minētajā regulā, par kura interpretāciju *Hof van Beroep te Antwerpen* uzdod prejudiciālus jautājumus.

3 — Pēc analoģijas skat. spriedumu *Krombach*, C-7/98, EU:C:2000:164, kurā Tiesa, atsaucoties uz 1968. gada 27. septembra Konvenciju par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.; konsolidēts teksts OV 1998, C 27, 1. lpp.), ir nospriedusi, ka, "lai gan konvencijas mērķis ir "nodrošināt to formalitāšu vienkāršošanu, kuras regulē tiesu pieņemto spriedumu savstarpējo atzīšanu un izpildi", tomēr nav pieļaujama šā mērķa sasniegšana, ierobežojot tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu" (43. punkts). Skat. arī spriedumu *Debaecker/Bouwman*, 49/84, EU:C:1985:252, 10. punkts.

A – *Pirmais prejudiciālais jautājums*

14. Ar savu pirmo prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai tika pārkāpts LESD 288. pants, ciktāl tajā ir noteikta regulu vispārpiemērojamība, tāpēc Beļģijas valsts tiesību akti var būt nepielāgoti EIR regulā paredzētajiem noteikumiem, it īpaši paredzot tajos pārskatīšanas procedūru ārkārtas gadījumos.

1) Lietas dalībnieku argumenti

15. Lietas dalībnieki, kas iesnieguši apsvērumus attiecībā uz šo pirmo prejudiciālo jautājumu, ir vienisprātis, ka ar EIR regulu dalībvalstīm nav izvirzīta prasība ieviest savā tiesību sistēmā attiecīgo pārskatīšanas procedūru. Tomēr, ja dalībvalstī šāda iespēja nav paredzēta, tās pašas valsts tiesas nevarēs apstiprināt tiesas nolēmumu par Eiropas izpildes rīkojumu.

2) Vērtējums

16. EIR regulas preambulas 19. apsvērumā ir noteikts, ka "šī regula neuzliek dalībvalstīm pienākumu pielāgot savas valsts tiesību aktus šajā regulā noteiktajām minimālajām procesuālajām normām". Turklāt minētās regulas 19. pantā ir noteikts, ka "spriedumu drīkst apstiprināt par Eiropas izpildes rīkojumu tikai tad, ja parādnieks *saskaņā ar izcelsmes dalībvalsts tiesību aktiem* ir tiesīgs iesniegt spriedumu pārskatīšanai" [4]. Tāpēc es uzskatu, ka ar EIR regulu nav noteikta prasība pielāgot Beļģijas tiesību aktus tajā noteiktajām obligātajām procesuālajām normām. Kā norādīts EIR regulas preambulas 19. apsvērumā, tajā ir "pamudinājums" veikt minēto valsts tiesiskā regulējuma pielāgošanu tajā noteiktajām obligātajām procesuālajām normām, lai efektīvāk un ātrāk citās dalībvalstīs izpildītu izcelsmes valstī pasludinātus spriedumus par neapstrīdētiem prasījumiem, ja vien ir ievērotas obligātās procesuālās normas, tāpēc, ja šī pielāgošana nav veikta, nav pienākuma neizpildes LESD 258. panta izpratnē [5].

17. Tāpēc uz pirmo prejudiciālo jautājumu es ierosinu atbildēt tādējādi, ka LESD 288. pants nav pārkāpts tikai tāpēc, ka valsts tiesībās, iespējams, nav paredzēta īpaša pārskatīšanas procedūra saskaņā ar EIR regulas 19. pantā izvirzītajām prasībām.

B – *Otrā prejudiciālā jautājuma pirmā un otrā daļa*

18. Ja uz pirmo prejudiciālo jautājumu tiktu sniegta noliedzoša atbilde, iesniedzējtiesa uzdod otro prejudiciālo jautājumu, kas sastāv no trim daļām.

Tā kā šī otrā prejudiciālā jautājuma trešā daļa attiecas uz to pašu problemātiku, kas aplūkota trešajā prejudiciālajā jautājumā, izskatīšu tos kopā. Tāpēc sākumā aplūkošu otrā prejudiciālā jautājuma pirmās divas daļas. Iesniedzējtiesa, pirmkārt, vēlas noskaidrot, kas ir jāsaprot ar "nolēmuma pārskatīšanu" EIR regulas 19. panta 1. punkta izpratnē, un, otrkārt, tā jautā, vai valsts tiesību sistēmā ir jāparedz pārskatīšanas procedūra tikai tad, kad uzaicinājums ierasties uz lietas izskatīšanu tiesā vai dokuments par tiesvedības uzsākšanu tika piegādāts bez apstiprinājuma par saņemšanu (EIR regulas 14. pants).

4 — Mans izcēlums. "Izcelsmes valsts" EIR regulas 4. panta 4. punktā ir definēta kā "dalībvalsts, kurā ir pieņemts spriedums, [..] turklāt šie dokumenti apstiprināti par Eiropas izpildu rīkojumiem".

5 — Lietas materiālos ir norādīts, ka pret Beļģiju ir uzsākta procedūra par valsts pienākumu neizpildi, bet, kā var secināt no Komisijas apsvērumiem (27. punkts), pārkāpums neattiecas uz to, ka Beļģijas tiesības nav pielāgotas EIR regulas 12. un nākamajos pantos (tostarp tās 19. pantā) noteiktajām obligātajām procesuālām normām, bet gan tostarp par to, ka Beļģija ir apstiprinājusi tiesu nolēmumus par Eiropas izpildes rīkojumiem, iepriekš nepaziņojot Komisijai par tādas procedūras esamību Beļģijas tiesībās, kas atbilst tās 19. pantā noteiktajām prasībām, saskaņā ar minētās regulas 30. panta 1. punktu. Procedūra par valsts pienākumu neizpildi pašlaik ir apturēta līdz brīdim, kad Tiesa pasludinās spriedumu izskatāmajā lietā.

1) Lietas dalībnieku argumenti

19. Portugāles valdība apgalvo, ka saskaņā ar EIR regulas 19. panta 1. punktu iespējas lūgt sprieduma pārskatīšanu pamatā ir nespēja apstrīdēt prasījumu, ar ko parādnieks bez viņa paša vainas var saskarties divos gadījumos: pirmkārt, kad dokuments par tiesvedības uzsākšanu vai uzaicinājums ierasties uz lietas izskatīšanu tiesā netika piegādāts pietiekami laicīgi, lai ļautu viņam parūpēties par savu aizstāvību, ja vien nevar konstatēt viņa vainu, un, otrkārt, kad parādnieks nav varējis apstrīdēt prasību nepārvaramas varas apstākļos vai ārkārtas apstākļos, kuros viņš nav vainojams. Tā atgādina, ka dalībvalstīm nav pienākuma savās tiesību sistēmās īpaši paredzēt pārskatīšanu, kurai piemīt šādas iezīmes, lai arī, to nedarot, tiesas iestāžu nolēmumi nevarēs tikt apstiprināti par Eiropas izpildes rīkojumiem.

20. Komisijas ieskatā, lai tiesas nolēmumu varētu apstiprināt par Eiropas izpildes rīkojumu, valsts tiesībās ir jāparedz pārskatīšanas procedūra divos EIR regulas 19. panta 1. punktā minētajos gadījumos. Tādējādi, pirmkārt, pārskatīšana ir jāparedz gadījumos, kad dokuments par tiesvedības uzsākšanu vai uzaicinājumu ierasties uz lietas izskatīšanu tiesā parādniekam ir nogādāts vienā no EIR regulas 14. pantā paredzētajiem veidiem (visbeidzot, kā par to liecina šī panta nosaukums, "bez apstiprinājuma par saņemšanu"), bet ne pietiekami laicīgi, lai viņš varētu parūpēties par savu aizstāvību, ja vien nav konstatējama viņa vaina (a) apakšpunkts); otrkārt, pārskatīšanai ir jāattiecas arī uz citu gadījumu, kad parādnieks nevarēja lūgt pārskatīt prasījumu nepārvaramas varas apstākļos vai ārkārtas apstākļos, kuros viņš nav vainojams (b) punkts), šajos pēdējos gadījumos ietilpst izsniegšana ar apstiprinājumu par saņemšanu (13. pants), bet kurai piemīt kāda nepilnība.

21. Komisija norāda, ka gan divi Beļģijas tiesībās paredzētie pārsūdzības veidi, uz kuriem atsaucas iesniedzējtiesa savā prejudiciālajā jautājumā ("iebildumu celšana" un "pārsūdzība"), kā arī *BGW* 1132. pantā noteiktā "civiltiesiska ārkārtas pārskatīšanas procedūra" (uz kuru iesniedzējtiesa atsaucas savos prejudiciālajos jautājumos) neatbilst EIR regulas 19. pantā noteiktajām obligātajām prasībām.

2) Vērtējums

a) Otrā prejudiciālā jautājuma pirmā daļa

22. Ar otrā prejudiciālā jautājuma pirmo daļu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, kas ir jāsaprot ar "nolēmuma pārskatīšanu" EIR regulas 19. panta 1. punkta izpratnē.

23. Šajā ziņā ir jānorāda, ka regulā nav noteikts, ko ietver pārskatīšana ārkārtas gadījumos, tajā ir tikai norāde, ka valsts tiesībās ir jābūt procedūrai, kurā parādniekam ir dota iespēja apstrīdēt nolēmumu EIR regulas 19. panta 1. punktā paredzētajos gadījumos (tostarp ar nosacījumiem, kas ir labvēlīgāki nekā tā 2. punktā minētie).

24. Šajā ziņā, ja Savienības tiesībās nav šādas procedūras un ja EIR regulā nav tiešas atsauces uz izcelsmes dalībvalsts tiesību aktiem, dalībvalstis var izvēlēties vienu vai otru pārsūdzības veidu, ja vien izvēlētajā procedūrā pietiekami ir ievērotas tiesības uz aizstāvību un taisnīgu tiesu (EIR regulas preambulas 10. un 11. apsvērums). Uzskatu, ka pēc analoģijas ar minētās regulas 18. pantu un kā, šķiet, tas arī ir apstiprināts EIR regulas preambulas 14. apsvērumā, parādnieka tiesības uz aizstāvību prasa, ka tiek piedāvāts tiesību aizsardzības līdzeklis, kas ļauj pilnīgu nolēmuma pārskatīšanu, kas attiecas ne tikai uz tiesību jautājumiem [6].

6 — Šajā ziņā skat. arī Pabst, S., "Art. 19 EG-VollstrTitel VO", no: Rauscher, T. (red.). *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht – Kommentar*, Sellier, 2010, 13. punkts.

b) Otrā prejudiciālā jautājuma otrā daļa

25. Saistībā ar otrā prejudiciālā jautājuma otro daļu attiecībā uz EIR regulas 19. panta 1. punktā minētās pārskatīšanas procedūras piemērojamību atšķirīgiem gadījumiem, kad dokuments par tiesvedības uzsākšanu vai uzaicinājums ierasties uz lietas izskatīšanu tiesā tika nogādāts vienā no minētās regulas 14. pantā noteiktajiem veidiem, sākumā ir jānorāda, ka Tiesa lūdza iesniedzējtiesai paskaidrot, kādā veidā pamatlieta faktiski attiecas (vai neattiecas) uz šo gadījumu. Iesniedzējtiesa atbildēja, ka "pamatlieta attiecas tikai uz gadījumu, kad parādniekam – neatkarīgi no [nolēmuma] izsniegšanas veida – nav iespējas lūgt sākotnējā nolēmuma "pārskatīšanu" pēc būtības nepārvaramas varas apstākļos vai ārkārtas apstākļos, kuros parādnieks nav vainojams". Tas ir, iesniedzējtiesa apstiprināja, ka izskatāmās lietas faktiskie apstākļi principā attiecas uz EIR regulas 19. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

26. Tomēr es uzskatu, ka uz otrā prejudiciālā jautājuma otro daļu, kā tā tika formulēta, ir jāatbild neatkarīgi no tā, ka īpašais gadījums, kas ir viens no diviem EIR regulas 19. panta 1. punktā paredzētajiem gadījumiem, attiecas uz faktiem, kas ir tiesvedības *a quo* pamatā. Tas ir tāpēc, ka saskaņā ar minēto tiesību normu nolēmuma apstiprināšanu par Eiropas izpildes rīkojumu neietekmē tas, vai parādniekam, uz kuru attiecas viens no diviem EIR regulas 19. panta 1. punktā paredzētajiem ārkārtas gadījumiem, ir vai bija *en concreto* iespēja lūgt nolēmuma pārskatīšanu, bet tas, vai izcelsmes valsts tiesību sistēmā *en abstracto* ir "piemērots mehānisms" (14. apsvērums), lai abos gadījumos lūgtu pilnīgu tiesas nolēmuma pārskatīšanu [7]. Turklāt par šādu mehānismu ir jāpaziņo Komisijai saskaņā ar minētās regulas 30. panta 1. punkta a) apakšpunktu.

27. Šo vērtējumu apstiprina apstāklis, ka tādos gadījumos kā aplūkojamais iesniedzējtiesa, kas izskata lietu, ne vienmēr varēs noteikt, kurš no diviem EIR regulas 19. panta 1. punktā paredzētajiem gadījumiem attiecas uz parādnieku, kas nav ieradies tiesā, un tādējādi brīdī, kad tai ir jālemj par to, vai pasludinātais tiesas nolēmums ir jāapstiprina par Eiropas izpildes rīkojumu, iesniedzējtiesai ir jāizvērtē, vai šādi tiesību aizsardzības līdzekļi pastāv abstrakti, nevis konkrēti.

28. Tātad izklāstīto iemeslu dēļ, lai dalībvalsts tiesas nolēmumus varētu apstiprināt par Eiropas izpildes rīkojumiem, nepietiek ar to, ka minētās dalībvalsts tiesību sistēmā ir paredzēta pārskatīšanas procedūra gadījumā, kad dokuments par tiesvedības uzsākšanu vai uzaicinājumu ierasties uz lietas izskatīšanu tiesā parādniekam ir piegādāts EIR regulas 14. pantā paredzētajā veidā, proti, bez apstiprinājuma par saņemšanu (visos gadījumos, protams, piegāde nav tikusi veikta pietiekami laicīgi, lai ļautu viņam parūpēties par savu aizstāvību, ja vien nav konstatējama viņa vaina, tās ir divas kumulatīvas prasības, kas ir noteiktas minētās regulas 19. panta 1. punkta a) apakšpunkta ii) punktā) [8]. Tomēr minētās dalībvalsts tiesību sistēmā ir jāparedz pārskatīšanas procedūra minētās regulas 19. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteiktajā gadījumā, proti, ja parādnieks (arī EIR regulas 13. pantā paredzētās piegādes gadījumā, proti, ar apstiprinājumu par saņemšanu) nav varējis apstrīdēt prasījumu nepārvaramas varas apstākļos vai ārkārtas apstākļos, kuros viņš nav vainojams.

7 — Skat. arī Arnold, S. "VO (EG) 805/2004 – Art. 19", no: Geimer un Schütze, *Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen*, 2014, 1. punkts; Pabst, S., minēts iepriekš (6. zemsvītras piezīme), 4. punkts, kā arī Kropholler un von Hein, "Art. 19 EuVTVO", no: *Europäisches Zivilprozessrecht*, 9. izd., Frankfurte pie Mainas: *Verlag Recht und Wirtschaft GmbH*, 2011, 5. punkts, un tajā minētie autoru darbi.

8 — Tiesību normas formulējums ir neskaidrs, jo vaina burtiski attiecas uz piegādi, kamēr faktiski, būdama veikta bez apstiprinājuma par saņemšanu, tā pilnīgi nav atkarīga no parādnieka. Tomēr tas ir jāsaprot tādējādi, ka parādnieka vaina attiecas uz *apstākļiem, kādos viņš iepazinās ar tā saturu*, tādējādi viņš būs vainojams, piemēram, nolaidībā, jo regulāri nepārbauda savu pastu (šajā ziņā skat. Pabst, S., minēts iepriekš (6. zemsvītras piezīme), 9. punkts, un Arnold, S., minēts iepriekš (7. zemsvītras piezīme), 11. punkts; arī van Drooghenbroeck, J. F. un Brijs, S., "La pratique judiciaire au défi du titre exécutoire européen", no: de Leval, G. un Candela Soriano, M. (red.), *Espace judiciaire européen. Acquis et enjeux futurs en matière civile*, Brisele: *Larcier*, 2007, 249. lpp.).

C – *Otrā prejudiciālā jautājuma trešā daļa un trešais prejudiciālais jautājums*

29. Ar otrā prejudiciālā jautājuma trešo daļu un trešo prejudiciālo jautājumu tiek jautāts, vai valsts tiesiskais regulējums attiecībā uz iebildumu celšanu un pārsūdzību, kurā ir paredzēta iespēja pagarināt šo pārsūdzību iesniegšanas termiņu nepārvaramas varas apstākļos, ir pielāgots EIR regulas 19. panta 1. punktā noteiktajām prasībām pārskatīšanai ārkārtas gadījumos.

1) Lietas dalībnieku argumenti

30. Polijas valdība, aplūkojusi atšķirības starp "nepārvaramas varas apstākļiem" un "ārkārtas apstākļiem, kuros parādnieks nav vainojams", apgalvo, ka iespēja pagarināt noilguma termiņu, kuru parādnieks nav varējis ievērot "nepārvaramas varas apstākļos" vai ārkārtas apstākļos, kuros viņš nav vainojams, sniedz pietiekamu aizsardzību atbilstoši minētajam 19. pantam.

31. Komisija uzskata, ka *BGW* 50. pantā, kā tas ir interpretēts Beļģijas tiesībās, minētos termiņus (iebildumu celšanai un pārsūdzībai), šķiet, nav atļauts pagarināt tādējādi, lai tiktu ievērotas EIR regulas 19. pantā noteiktās prasības, it īpaši tāpēc, ka "nepārvaramas varas apstākļu" jēdziens Beļģijas tiesībās ir interpretēts ļoti šauri un tie nav "ārkārtas apstākļi" minētās regulas 19. panta izpratnē.

32. Beļģijas valdība uz visiem trim pirmajiem prejudiciālajiem jautājumiem ierosina atbildēt tādējādi, ka parādniekam Beļģijā vienmēr, arī nepārvaramas varas apstākļos vai ārkārtas apstākļos, ir pieejami atbilstīgi un pietiekami tiesību aizsardzības līdzekļi, kas atbilst EIR regulā noteiktajiem. Attiecībā uz "nepārvaramas varas apstākļu" un "ārkārtas apstākļu, kuros parādnieks nav vainojams" jēdzieniem ir jānorāda, ka jēdziens "nepārvaramas varas apstākļi", kā to definē Beļģijas *Hof van Cassatie* [Kasācijas tiesa], ir attiecināms arī uz "ārkārtas apstākļiem, kuros parādnieks nav vainojams", ja vien parādniekam nebija iespējas rīkoties un ja šādi apstākļi bija neparedzami un nenovēršami. Turklāt saskaņā ar Beļģijas valdības viedokli atbildētājs, kurš nezināja par tiesvedības esamību un kuram netika izsniegts tiesas nolēmums, varēja celt iebildumus pret minēto nolēmumu vai to pārsūdzēt no brīža, kad viņš par to uzzināja, tostarp arī tad, ja parastais termiņš šādas pārsūdzības iesniegšanai bija beidzies, ar nosacījumu, ka viņš rīkojas nekavējoties.

2) Vērtējums

33. Saskaņā ar iesniedzējtiesas sniegto informāciju Beļģijas tiesību sistēmā faktiski ir paredzēti divi tiesību aizsardzības līdzekļi, lai pārsūdzētu šajā lietā aplūkojamos tiesas nolēmumus: iebildumu celšana, kas it īpaši paredzēta aizmugurisku spriedumu pārsūdzēšanai (*BGW* 1047. un nākamie panti), un pārsūdzība (*BGW* 1050. un nākamie panti). Saskaņā ar *BGW* 1048. un 1051. pantu attiecīgo pārsūdzību iesniegšanas termiņš ir viens mēnesis no nolēmuma izsniegšanas brīža, šis termiņš tiek pagarināts saskaņā ar *BGW* 55. pantu, ja atbildētāja dzīvesvieta nav Beļģijā. Kā norāda iesniedzējtiesa, Beļģijas *Hof van Cassatie BGW* 50. pantu interpretē tādējādi, ka pārsūdzības iesniegšanas termiņu ir atļauts pagarināt nepārvaramas varas apstākļos.

34. Vispirms ir jābalstās uz to, ka valsts tiesību interpretācija atbilst iesniedzējtiesas interpretācijai. Saskaņā ar iedibināto judikatūru "Tiesai saistībā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu nav jālemj nedz par valsts tiesību normu interpretāciju, nedz arī jāspriež par to, vai iesniedzējtiesas veiktā šo normu interpretācija ir pareiza" [9]. Tiesai nav kompetences "piemērot" Savienības tiesību normas attiecīgajam gadījumam [10].

9 — Tostarp arī spriedums *Padawan*, C-467/08, EU:C:2010:620, 22. punkts un tajā minētā judikatūra.

10 — Skat. arī spriedumus *Patriciello*, C-163/10, EU:C:2011:543, 21. punkts, un *NLB Leasing*, C-209/14, EU:C:2015:440, 25. punkts.

35. Šajā ziņā Tiesai izskatāmajā lietā ir jāsniedz iesniedzējtiesai visas nepieciešamās norādes par EIR regulas 19. panta saturu un tajā noteiktajām prasībām, savukārt iesniedzējtiesai ir jāizdara secinājumi no sniegtās interpretācijas un jānosaka, vai valsts tiesību aktos ir ievērotas attiecīgajā 19. pantā noteiktās obligātās procesuālās prasības.

36. Kā esmu norādījis iepriekš, EIR regulas 19. pantā tāpat kā pārējos EIR regulas III nodaļā iekļautajos noteikumos ir noteikta obligāto procesuālo normu virkne, kas ir jāievēro izcelsmes dalībvalsts tiesu procedūrās, lai tās tiesu pasludinātos nolēmumus par neapstrīdētiem prasījumiem minētajā dalībvalstī varētu apstiprināt par Eiropas izpildes rīkojumiem. Konkrētāk, minētajā 19. pantā ir paredzēti divi gadījumi, kas ir aprakstīti šo secinājumu 28. punktā. Kā esmu norādījis, lai noteiktu, vai dalībvalsts tiesību sistēmā ir ievērotas obligātās normas attiecībā uz pārskatīšanu ārkārtas gadījumos, parādniekam ir jānodrošina iespēja lūgt pārskatīt nolēmumu par neapstrīdētu prasījumu, ja rodas viens no šiem diviem gadījumiem.

37. EIR regulas 19. panta 1. punkta a) apakšpunktā aplūkotais gadījums skaidri attiecas uz situāciju, kad dokuments, kas parādniekam būtu jāapstrīd, tiek piegādāts vienā no minētās regulas 14. pantā paredzētajiem veidiem, kuriem piemīt viena kopīga iezīme – nav nekādas garantijas, bet tikai liela varbūtība, ka parādnieks, dokumenta adresāts, to ir saņēmis, kā tas ir norādīts EIR regulas preambulas 14. apsvērumā. Tomēr var gadīties, un tas attiecas uz minētās regulas 19. panta 1. punkta b) apakšpunktu, ka šī piegāde ir notikusi saskaņā ar 13. pantu (proti, ar parādnieka apstiprinājumu par saņemšanu), bet parādnieks nav varējis celt iebildumus nepārvaramas varas apstākļos vai ārkārtas apstākļos, kuros viņš nav vainojams. Arī ir iespējams, ka piegāde ir notikusi, tomēr ar nepilnībām, neievērojot EIR regulā noteiktās obligātās normas.

38. Precīzāk, saistībā ar spēkā neesošu izsniegšanu vai tostarp nepilnīgi veiktu izsniegšanu tika pasludināts spriedums *eco cosmetics* un *Raiffeisenbank St. Georgen* [11], kurā Tiesa ir interpretējusi Regulas Nr. 1896/2006 [12] 20. pantu, kas šķietami ir analoģisks EIR regulas 19. pantam. Minētajā 20. pantā ir paredzēts, ka ārkārtas gadījumos var pārskatīt Eiropas maksājuma rīkojumu, kas ir pieņemts Eiropas maksājuma rīkojuma procedūrā. Minētajā spriedumā Tiesa ir lēmusi, ka, ja Eiropas maksājuma rīkojums netika izsniegts saskaņā ar Regulā Nr. 1896/2006 noteiktajām obligātajām prasībām, netiks piemērotas tajā – tostarp minētās regulas 20. pantā – paredzētās procedūras. Šādos gadījumos atbildētājam nebūs bijusi reāla un pamatota iespēja iesniegt iebildumu par minēto maksājuma rīkojumu saskaņā ar minētās regulas 16. pantu [13]. Ja nepilnība, kas ir ietekmējusi izsniegšanu, tiek atklāta tikai pēc Eiropas maksājuma rīkojuma izpildāmības pasludināšanas, atbildētājam ir jābūt iespējai norādīt uz šo nepilnību, izmantojot valsts tiesībās [14] paredzētos tiesību aizsardzības līdzekļus, tādējādi, ja šis pārkāpums tiktu pienācīgi pierādīts, šī izpildāmības pasludināšana būtu spēkā neesoša.

39. Tomēr Tiesas argumentācija spriedumā *eco cosmetics* un *Raiffeisenbank St. Georgen* [15] attiecībā uz Regulas Nr. 1896/2006 20. pantu, manuprāt, nav attiecināma uz tādu tikai šķietami analoģisku tiesību normu kā EIR regulas 19. pants. Saskaņā ar minēto spriedumu izsniegšana, kas nav veikta saskaņā ar Regulā Nr. 1896/2006 noteiktajām obligātajām prasībām, nedod parādniekam iespēju celt iebildumus pret Eiropas maksājuma rīkojumu īpašā veidā, kas ir paredzēts šajā regulā. Šādos gadījumos minētās regulas 20. pantā paredzēto pārskatīšanu arī nevar uzsākt. Ja Eiropas maksājuma rīkojums ir kļuvis

11 — C-119/13 un C-120/13, EU:C:2014:2144.

12 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Regula (EK), ar ko izveido Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru (OV L 399, 1. lpp.).

13 — Kā Tiesa ir pasludinājusi minētā sprieduma 41. punktā, "ja Eiropas maksājuma rīkojums nav izsniegts atbilstoši [Regulā Nr. 1896/2006] noteiktajam prasību minimumam, [..] atbildētājam, iespējams, nav arī visas noderīgās informācijas, kas ļautu izlemt, vai viņam ir vai nav jāiebilst pret šo rīkojumu". Tas savukārt ietekmē tādu procedūru spēkā esamību, kurās ir noteiktas termiņa beigas iebildumu celšanai, piemēram, minētajā 20. pantā paredzēto pārskatīšanas procedūru.

14 — Spriedums *eco cosmetics* un *Raiffeisenbank St. Georgen*, C-119/13 un C-120/13, EU:C:2014:2144, 46. un 47. punkts.

15 — C-119/13 un C-120/13, EU:C:2014:2144.

izpildāms tāpēc, ka atbildētājs nevarēja celt pret to iebildumus, minēto izpildāmību var apstrīdēt, izmantojot tiesību aizsardzības līdzekļus, kas paredzēti valsts tiesību aktos, uz kuriem ir atsauce Regulas Nr. 1896/2006 26. pantā, atsaucoties uz visiem tajā neparedzētiem procesuālajiem jautājumiem, bet ne saskaņā ar tās 20. pantu.

40. Tāpēc ar EIR regulas 19. pantu atšķirībā no Regulas Nr. 1896/2006 20. panta Savienības tiesībās nav izveidota un reglamentēta pārsūdzības pārskatīšana [16], bet ir noteikta obligāto prasību virkne, kas ir jāievēro dalībvalstu procesuālajās normās (*en abstracto*), lai dalībvalstu tiesu pasludinātie nolēmumi varētu tikt apstiprināti par Eiropas izpildes rīkojumiem [17]. Lai arī saskaņā ar EIR regulu dokumenta, kurš parādniekam būtu jāapstrīd, piegādē ir pieļautas nepilnības – tostarp gadījumā, uz kuru atsaucas Komisija, ja piegāde ir notikusi ar parādnieka veiktu apstiprinājumu par saņemšanu, kas ir paredzēta EIR regulas 13. pantā, – EIR regulas 19. pants tik un tā būs jāpiemēro.

41. Tomēr, lai ievērotu EIR regulas 19. pantā noteiktās obligātās procesuālās prasības, ar valsts tiesību aktos paredzētajiem tiesību aizsardzības līdzekļiem – it īpaši gadījumos, kad piegādē ir pieļauti trūkumi, kaut arī ne tikai šādos gadījumos, – nevar noteikt termiņa sākumu brīdī, kad dokuments, kas parādniekam ir jāapstrīd, ir piegādāts. Var gadīties, ka dažādu iemeslu dēļ piegāde ir notikusi, bet, neraugoties uz visu, parādniekam valsts tiesību aktos noteiktajā termiņā neizdodas uzzināt paziņojuma saturu, vai arī tas ne savas vainas dēļ nevar iepazīties ar to pietiekami laicīgi, lai varētu parūpēties par savu aizstāvību. Kā atzīst pati iesniedzējtiesa, sniedzot papildu informāciju uz Tiesas pieprasījumu, "termiņš pārsūdzības iesniegšanai var beigties, pirms parādnieks to varēja izmantot".

42. Šo vērtējumu apstiprina Tiesas apgalvojums (attiecībā uz Regulas Nr. 44/2001 [18] 34. panta 2. punktu) spriedumā *ASML* [19], kurā tā apgalvoja, ka, "lai uzskatītu, ka atbildētājam bija "iespējams" Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punkta nozīmē pārsūdzēt attiecībā uz to pieņemtu aizmugurisku spriedumu, viņam bija jāzina tā saturs tā, lai atbildētājs varētu pietiekami laicīgi efektīvi īstenot savas tiesības izcelsmes valsts tiesā" [20], un Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedums lietā *Miragall Escolano* u.c. [21], saskaņā ar kuru "tiesības celt prasību vai iesniegt apelācijas sūdzību ir jāīsteno no brīža, kad attiecīgās personas efektīvi var uzzināt pret tiem pieņemto tiesu nolēmumu saturu vai to nolēmumu saturu, ar kuriem varētu tikt pārkāptas to leģitīmās tiesības vai intereses".

43. Tāpēc es uzskatu, ka dalībvalsts tiesību aktos nav ievērotas obligātās normas attiecībā uz pārskatīšanu ārkārtas gadījumos, ja ar tiem atbildētājam ir aizliegts lūgt pārskatīt nolēmumu pēc tam, kad ir beidzies viena mēneša termiņš, kas sākās nolēmuma izsniegšanas brīdī, nevis brīdī, kad atbildētājs uzzināja tā saturu. Iesniedzējtiesai ir jāizvērtē, vai tas tā faktiski ir paredzēts valsts tiesībās.

44. Attiecībā uz to, vai iespēja pagarināt noilguma termiņu nepārvaramas varas apstākļos vai ārkārtas apstākļos, kuros nav vainojams parādnieks, lai iesniegtu pārsūdzības saskaņā ar *BGW* noteikumiem, ir pietiekama, lai ievērotu EIR regulas 19. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteiktās prasības, es uzsveru, ka valsts tiesību interpretācija ir jāveic iesniedzējtiesai. Tomēr no tā, ka EIR regulas 19. panta 1. punkta b) apakšpunktā paralēli tiek lietoti jēdzieni "nepārvaramas varas apstākļi" un "ārkārtas apstākļi", kuros

16 — Šajā ziņā skat. arī Pabst, S., minēts iepriekš (6. zemsvītras piezīme), 3. punkts.

17 — Šajā ziņā skat. arī Arnold, S., minēts iepriekš (7. zemsvītras piezīme), 4. punkts, kurā ir norādīts, ka atšķirībā no Regulas Nr. 1896/2006 20. panta ar EIR regulas 19. pantu nav noteiktas nekādas konkrētas sekas gadījumā, ja parādnieks iesniedz pārskatīšanas pieteikumu (turpat, 8. punkts).

18 — Padomes 2000. gada 22. decembra Regula (EK) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.). Kā norāda Komisija, EIR regulas 19. pantam ir līdzīga funkcija kā Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punktam, tāpēc šī pēdējā minētā panta interpretācija ir attiecināma uz to.

19 — C-283/05, EU:C:2006:787, 48. punkts.

20 — Skat. arī spriedumu *Debaecker*/*Bouwman*, 49/84, EU:C:1985:252: "tas, vai dokuments tika izsniegts savlaicīgi, lai aizstāvētu sevi, ir atkarīgs no fakta vērtējuma, tāpēc nedz izcelsmes tiesas valsts tiesību aktos, nedz arī valsts, kurā prasīta izpilde, tiesas tiesību aktos datumu nevar reglamentēt" (27. punkts).

21 — ECT 2000. gada 25. janvāra spriedums lietā *Miragall Escolano* u.c. pret Spāniju, *Recueil des arrêts et décisions* 2000-I, 275. lpp., 37. punkts.

nav vainojams parādnieks, skaidri izriet, ka šie divi jēdzieni minētajā tiesību normā tiek nošķirti [22]. Tāpēc no tā, manuprāt, ir jāsecina, ka ar EIR regulu nav saderīgs tāds valsts tiesiskais regulējums, ar kuru tiesas nolēmumu par neapstrīdētiem prasījumiem pārsūdzēšanas termiņu ir atļauts pagarināt tikai "nepārvaramas varas" apstākļos, neņemot vērā citus ārkārtas apstākļus, kuros nav vainojams parādnieks un kuri viņu var kavēt apstrīdēt prasījumu. Tas pilnībā atbilst mērķim atļaut apstiprināt nolēmumu par Eiropas izpildes rīkojumu tikai tad, ja ir pietiekami garantētas parādnieka tiesības uz aizstāvību un taisnīgu tiesu (skat. EIR regulas preambulas 10. un 11. apsvērumu). Iesniedzējtiesai ir jāizvērtē, vai tas tā faktiski ir paredzēts valsts tiesiskajā regulējumā.

45. Visbeidzot, uz otrā prejudiciālā jautājuma trešo daļu un trešo prejudiciālo jautājumu es ierosinu atbildēt tādējādi, ka obligātajām normām attiecībā uz pārskatīšanu ārkārtas gadījumos neatbilst dalībvalsts tiesību akti, ar kuriem parādniekam ir aizliegts lūgt nolēmuma pārskatīšanu, ja ir beidzies termiņš, kas ir sācies nolēmuma izsniegšanas brīdī, nevis brīdī, kad parādnieks faktiski uzzināja izsniegtā dokumenta saturu. Iesniedzējtiesai ir jāizvērtē, vai saskaņā ar valsts procesuālajām tiesībām un to interpretāciju, ko veic dalībvalsts tiesas, drīkst pagarināt tiesas nolēmuma par neapstrīdētiem prasījumiem pārsūdzēšanas termiņus ne tikai nepārvaramas varas apstākļos, bet arī gadījumos, kad rodas citi ārkārtas apstākļi, kuros nav vainojams parādnieks un kuri var kavēt viņu apstrīdēt prasījumu, kā tas ir noteikts EIR regulas 19. pantā.

D – *Ceturtais prejudiciālais jautājums*

46. Ar ceturto prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai tiesas nolēmuma apstiprinājums par Eiropas izpildes rīkojumu ir tiesas akts, ko var izsniegt tikai tiesa un kas ir jālūdz dokumentā par tiesvedības uzsākšanu, vai arī to var uzticēt veikt tiesas kancelejai.

1) Lietas dalībnieku argumenti

47. Beļģijas valdība apgalvo, ka apstiprinājums nav tiesas akts, tāpēc apstiprināšanu var uzticēt kancelejai.

48. Polijas valdība norāda, ka saskaņā ar procesuālās autonomijas principu valsts tiesībās ir jānosaka iestāde, kas ir atbildīga par apstiprināšanu. Tai obligāti nav jābūt tiesai, ja vien tiek ievērots efektivitātes princips.

49. Portugāles valdība uzskata, ka ar minēto regulu nav uzlikts pienākums neapstrīdētu prasījumu obligāti atzīt par Eiropas izpildes rīkojumu [23], bet tā apgalvo, ka tiesu nolēmumu gadījumā lēmums par apstiprināšanu ir tiesas akts, tādējādi tiesai, kas pasludina nolēmumu, arī ir kompetence pārbaudīt, vai ir ievērotas regulā paredzētās prasības, lai to apstiprinātu par Eiropas izpildes rīkojumu: lēmums, kas ļauj automātiski un bez citām formalitātēm atzīt īpašu izpildes rīkojumu, obligāti ir jāpieņem tiesai [24].

50. Komisija neuzskata, ka apstiprināšana obligāti ir jāveic tiesai, tādējādi dalībvalstis var to uzticēt tiesas amatpersonai, ja vien netiek apdraudēta EIR regulas efektivitāte un ja vien tas nerada papildu slodzi attiecīgajām personām. Komisija uzskata [25], ka dalībvalstīm ir jārūpējas par to, ka personām, kurām ir uzticēts apstiprināšanas pienākums, būtu atbilstīga juridiskā izglītība, lai tās spētu veikt objektīvu novērtējumu, kā tas ir noteikts šajā regulā.

22 — Tajā ir lietots tāds pats formulējums kā Regulas Nr. 1896/2006 20. panta 1. punkta b) apakšpunktā, attiecībā uz kuru Tiesa savā rīkojumā *Novontech-Zala*, C-324/12, EU:C:2013:205, 24. punkts, ir apstiprinājusi, ka runa ir par divām dažādām kategorijām, apgalvojot, ka "jārodas [..], izņemot nepārvaramas varas gadījumu, [..] ārkārtas apstākļiem, kuru dēļ atbildētājs nav varējis prasījumu apstrīdēt šajā ziņā paredzētajā termiņā".

23 — Tās apsvērumu 18. punkts.

24 — Tās apsvērumu 15. punkts.

25 — Tās apsvērumu 13. punkts.

2) Vērtējums

51. EIR regulas 6. panta 1. punktā tikai ir norādīts, ka pieprasījums apstiprināt neapstrīdētu prasījumu par Eiropas izpildes rīkojumu ir jāiesniedz "izcelsmes tiesai"[26], bet "dalībvalstīm ir zināms elastīgums attiecībā uz jurisdikcijas piešķiršanu"[27]. Atsaucoties uz šo "elastīgumu", Beļģija apstiprināšanas pienākumu saskaņā ar EIR regulu ir nolēmusi piešķirt nevis tiesai, bet tiesas kancelejai[28].

52. Uzskatu, ka vispirms ir jānošķir – tāpat kā, šķiet, to dara iesniedzējtiesa, formulējot prejudiciālo jautājumu, – "tiesas nolēmuma apstiprināšana par Eiropas izpildes rīkojumu" (EIR regulas 6. pants) un "apstiprinājuma izsniegšana" (EIR regulas 9. pants)[29]. Es uzskatu, ka apstiprinājuma izsniegšana pēc tam, kad ir pieņemts lēmums par Eiropas izpildes rīkojuma apstiprinājumu (kas prasa pārbaudīt nolēmuma atbilstību EIR regulā noteiktajām obligātajām prasībām), noteikti nav akts, kas ir jāveic tiesai, tādējādi to var uzticēt tiesas kancelejai.

53. Attiecībā uz apstiprinājumu pašu par sevi, neņemot vērā tīri gramatisku argumentu, ka EIR regulā ir atsauce uz "tiesām", kas ir atbildīgas par apstiprināšanu[30], man ir lielas šaubas, ka šīs pārbaudes veikšanu var uzticēt tiesas kancelejai. EIR regulā paredzētā pārbaude nav tikai formāla pārbaude, bet tajā ir jāveic tiesas nolēmuma un īstenotās procedūras tiesiskuma pārbaude, un tā ietver arī pārbaudi, vai izcelsmes valsts tiesībās ir atļauta pārskatīšana minētās regulas 19. panta izpratnē, par ko īpašajā Beļģijas gadījumā, šķiet, doktrīnā un judikatūrā ir ļoti lielas domstarpības, kā tas izriet no iesniedzējtiesas sniegtās informācijas[31].

54. Precīzāk, ja ir tik lielas domstarpības par to, vai dalībvalsts tiesībās ir ievērotas minētajā 19. pantā noteiktās obligātās normas, lēmums par Eiropas izpildes rīkojuma apstiprinājumu, manuprāt, būtu jāpieņem tikai tiesai. Turklāt ir jāņem vērā, ka saskaņā ar EIR regulas 10. panta 4. punktu[32] lēmumu par apstiprinājumu nevar apstrīdēt un ka izpildes dalībvalsts tiesas nevarēs pārskatīt, vai izcelsmes dalībvalstī tika ievērotas obligātās procesuālās normas[33].

26 — 4. panta 6. punktā "izcelsmes tiesa" ir definēta kā "tiesa, kas 3. panta 1. punkta a), b) vai c) apakšpunktā minēto nosacījumu izpildes brīdī ir vadījusi procesu".

27 — COM(2004) 90, galīgā redakcija, 3.3.2. nodaļa, apsvērumi par Padomes kopējās nostājas attiecībā uz šīs regulas pieņemšanu 5. panta mērķi.

28 — Tā to izdarīja ar 2005. gada 22. jūnija Ministrijas apkārtraksta starpniecību (2005. gada 28. oktobra *Moniteur belge*, 47402. lpp.). Šo risinājumu kritizē Kropholler un von Hein, "Art. 6 EuVTVO", no: *Europäisches Zivilprozessrecht*, 9. izd., Frankfurte pie Mainas: *Verlag Recht und Wirtschaft GmbH*, 2011, 3. punkts, un tajā divi minētie autori. It īpaši attiecībā uz Beļģiju skat. arī van Drooghenbroeck, J. F., un Brijs, S., *Un titre exécutoire européen*, Brisele: *Larcier*, 2006, 14. un nākamās lappuses; tie paši autori, "La pratique judiciaire au défi du titre exécutoire européen", no: de Leval, G., un Candela Soriano M. (izd.), *Espace judiciaire européen. Acquis et enjeux futurs en matière civile*, Brisele: *Larcier*, 2007, 215. un nākamās lappuses, un Gielen, P., "Le titre exécutoire européen, cinq ans après: rêve ou réalité?", *Journal des Tribunaux*, 2010, 571. lpp. Pilnīgu pārskatu par Beļģijas judikatūru šajā jautājumā un tiesu kanceleju attīstīto praksi Beļģijā attiecībā uz tiesu nolēmumu apstiprināšanu par Eiropas izpildes rīkojumiem skat. Vanheukelen, C., "Le titre exécutoire européen – Approche d'un praticien du droit", no: de Leval, G. un Georges, F. (red.), *Le Droit judiciaire en mutation. En hommage à Alphonse Kohl*, Ljēža: *Anthemis*, 2007, 17. un nākamās lappuses.

29 — "EIR [Eiropas izpildes rīkojums] nav "īpašs nolēmuma veids", bet konkrētu nolēmumu, izlīgumu un dokumentu "īpašība", kas pēc tam, kad ir konstatēts, ka tie ir izsniegti, ievērojot konkrētas prasības, un kad šādu prasību izpilde ir apstiprināta ar dokumentu (EIR apstiprinājumu), ļauj tos izpildīt visā Eiropas Kopienā tāpat kā dalībvalstī, kas tos ir izsniegusi [..]. EIR apstiprinājums [..] ir dokuments, ar kuru tiek apstiprināts, ka ir ievēroti attiecīgi nosacījumi, un kurā ir izteikta nolēmuma [..] ar izpildu spēku būtība [..]. EIR īpašība tiek konstatēta ar "EIR apstiprinājumu"" (Gil Nievas, R. un Carrascosa González, J., "Consideraciones sobre el Reglamento 805/2004, de 21 de abril de 2004, por el que se establece un título ejecutivo europeo para créditos no impugnados", no: Calvo Caravaca, A. L., un Castellanos Ruiz, E. (red.), *La Unión Europea ante el Derecho de la globalización*, Colex, 2008, 380. un 381. lpp.).

30 — Skat. arī 17. apsvērumu, kurā ir minētas "tiesas, kas atbildīgas par obligāto procesuālo normu ievērošanas pārbaudi".

31 — Skat. arī 28. zemsvītras piezīmē minētos Beļģijas autoru darbus.

32 — Eiropas izpildes rīkojuma apstiprinājumu var labot, ja būtiskas kļūdas dēļ ir atšķirības starp nolēmumu un apstiprinājumu (EIR regulas 10. panta 1. punkts a) apakšpunkts), vai atsaukt, ja ir acīmredzams, ka apstiprinājums tika izsniegts nepamatoti, neievērojot regulā noteiktās prasības (EIR regulas 10. panta 1. punkts b) apakšpunkts).

33 — EIR regulas preambulas 18. apsvērums.

55. Saskaņā ar iepriekš minētajiem apsvērumiem, precīzāk, lai nodrošinātu – it īpaši tāpēc, ka ir ļoti lielas domstarpības judikatūrā, kā tas ir izskatāmajā lietā, – ka tiek pilnīgi ievērotas parādnieka tiesības uz aizstāvību un tiesības uz taisnīgu tiesu, kas abas ir atzītas Hartas 47. pantā, es uzskatu, ka lēmums par tiesas nolēmuma apstiprināšanu par Eiropas izpildes rīkojumu ir jāpieņem tiesai, neskarot to, ka tiesas kancelejai var uzticēt minētā apstiprinājuma izsniegšanu.

56. Attiecībā uz to, vai tiesas nolēmuma apstiprināšana par Eiropas izpildes rīkojumu ir jālūdz dokumentā par tiesvedības uzsākšanu (ceturtā prejudiciālā jautājuma pirmās daļas pēdējais ievilkums), EIR regulas 6. pantā ir noteikts, ka dalībvalstī pasludināts nolēmums par neapstrīdētu prasījumu tiek apstiprināts par Eiropas izpildes rīkojumu, iesniedzot izcelsmes tiesai pieprasījumu *jebkurā laikā*. Kā norāda Komisija, nebūtu jēgas prasīt iesniegt pieprasījumu par apstiprināšanu kopā ar dokumentu par tiesvedības uzsākšanu (lai arī, protams, pieprasījumu var iesniegt šajā posmā), jo šajā brīdī tomēr vēl nevar zināt, vai prasījums tiks apstrīdēts vai ne un vai tādējādi minētajā tiesvedībā pieņemtais nolēmums atbildīs prasībām, kas ir jāizpilda, lai to varētu apstiprināt par Eiropas izpildes rīkojumu.

57. Noslēgumā es ierosinu Tiesai uz ceturto prejudiciālo jautājumu atbildēt, ka lēmums par tiesas nolēmuma apstiprināšanu par Eiropas izpildes rīkojumu ir jāpieņem tiesai, neskarot to, ka tiesas kancelejai var tikt uzticēta attiecīgā apstiprinājuma izsniegšana.

E – *Piektais prejudiciālais jautājums*

58. Piektais prejudiciālais jautājums, kas ir uzdots gadījumā, ja Eiropas izpildes rīkojuma apstiprinājums nav tiesas akts, ir par to, kad ir jālūdz minētais apstiprinājums. It īpaši tiek vaicāts, vai var lūgt Eiropas izpildes rīkojuma apstiprinājumu pēc tam, kad tiesas nolēmums, kuru ir lūgts apstiprināt, ir kļuvis galīgs.

59. Ņemot vērā manis ierosināto atbildi uz ceturto prejudiciālo jautājumu, uz piekto prejudiciālo jautājumu nav jāatbild.

60. Ja Tiesa nepieņemtu manu ierosinājumu attiecībā uz ceturto prejudiciālo jautājumu, ir jāņem vērā, ka izskatāmajā lietā iesniedzējtiesai tika lūgts apstiprināt, vai pamatlietā faktiski tika izskatīts gadījums, kad prasītājs bija lūdzis apstiprināt spriedumu dokumentā par tiesvedības uzsākšanu. Tā kā iesniedzējtiesa apstiprināja, ka prasītājs dokumentā par tiesvedības uzsākšanu bija lūdzis apstiprināt pasludināmo spriedumu par Eiropas izpildes rīkojumu, uzskatu, ka uz piekto prejudiciālo jautājumu katrā ziņā nav jāatbild, jo tas ir hipotētisks.

IV – **Secinājumi**

61. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, iesaku Tiesai uz *Hof van Beroep te Antwerpen* prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) LESD 288. pants nav pārkāpts tikai tāpēc, ka valsts tiesiskajā regulējumā, iespējams, nav paredzēta īpaša pārskatīšanas procedūra saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Regulas (EK) Nr. 805/2004, ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem, 19. pantu;

2) lai dalībvalsts tiesu nolēmumus varētu apstiprināt par Eiropas izpildes rīkojumu, nepietiek ar to, ka minētās valsts tiesību sistēmā ir paredzēta iespēja lūgt pārskatīšanu tad, kad dokuments par tiesvedības uzsākšanu vai uzaicinājums ierasties uz lietas izskatīšanu tiesā parādniekam ir nogādāts Regulas Nr. 805/2004 14. pantā paredzētajā veidā un atbilst citām prasībām, kas ir noteiktas minētās regulas 19. panta 1. punkta a) apakšpunktā. Minētās dalībvalsts tiesību sistēmā turklāt būs jāparedz pārskatīšana gadījumā, kad parādnieks (arī Regulas Nr. 805/2004 13. pantā

paredzēto izsniegšanu gadījumā) nav varējis celt iebildumus nepārvaramas varas apstākļu vai ārkārtas apstākļu dēļ, kuros parādnieks nav vainojams. Dalībvalsts izvēlētajā procedūrā pietiekami ir jāievēro parādnieka tiesības uz aizstāvību un taisnīgu tiesu un jāļauj pilnīgi pārskatīt nolēmumu, izskatot ne tikai tiesību jautājumus;

3) dalībvalsts tiesību aktos nav ievērotas obligātās normas attiecībā uz pārskatīšanu ārkārtas gadījumos, ja ar tiem parādniekam ir aizliegts lūgt pārskatīt nolēmumu tad, kad ir beidzies termiņš, kas sākas izsniegšanas brīdī, nevis brīdī, kad parādnieks faktiski uzzināja tā saturu. Iesniedzējtiesai ir jāizvērtē, vai saskaņā ar dalībvalsts procesuālajām tiesībām un to interpretāciju, ko veic dalībvalsts tiesas, drīkst pagarināt tiesas nolēmuma par neapstrīdētiem prasījumiem pārsūdzēšanas termiņus ne tikai nepārvaramas varas apstākļos, bet arī gadījumos, kad rodas citi ārkārtas apstākļi, kuros nav vainojams parādnieks un kuri var kavēt viņu apstrīdēt prasījumu, kā tas ir noteikts Regulas Nr. 805/2004 19. pantā;

4) lēmums apstiprināt tiesas nolēmumu par Eiropas izpildes rīkojumu ir jāpieņem tiesai, neskarot to, ka tiesas kancelejai var tikt uzticēta attiecīgo apstiprinājumu izsniegšana;

5) uz piekto prejudiciālo jautājumu nav jāatbild.